

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

THE HEBREW-PERSIAN MSS. OF THE BRITISH MUSEUM.

REV. G. MARGOLIOUTH, giving a list of these MSS. in this Review (vol. VII, 119), says as follows: "The British Museum recently acquired a small collection of MSS. from Teheran, which will be of special interest to students who combine a sufficient mastery of Persian with a knowledge and appreciation of Hebrew literature." These few lines alone are sufficient to encourage every student who occupies himself with this literature, still more, one who was particularly encouraged by that distinguished scholar, and who received from him much valuable advice.

Besides the MSS. mentioned by Rev. G. Margoliouth, there is one acquired later by the British Museum. It is Or. 5446, and it is particularly interesting as it is perhaps the earliest Persian translation of the Pentateuch hitherto known, the translator of which will be discussed later. That there already existed a Persian translation of the Pentateuch anterior to that of Jacob Tavusi is a matter treated upon at length by Prof. Ign. Guidi of Rome¹. The learned Professor described the Persian translation, of which three MSS. are extant, one in Paris, one in St. Petersburg, and one in the Vatican. He also published two chapters of it, and deduced that it was anterior to Tavusi's translation, and that the latter utilized it for his own version. Now we read in a colophon that this work—we shall discuss later whether it is the original or a copy—was terminated at the beginning of the fourteenth century. Thus we know

¹ Rendiconti della Reale Accademia dei Lincei, 1885, p. 377. See also *ZDMG.*, XLVII, 202.

positively that it is two-and-a-half centuries older than Tavusi's translation. We shall see later, perhaps it is also older than the translation treated by Prof. Guidi. I give at the end a short extract as a synopsis of the three translations¹.

The translator was also a commentator and a grammarian, and very often the translation of the verse is followed by the explanation of the words which seemed to him worthy of remark, and by examples of other passages which contain the same word. Here is an example (Gen. iv. 20-22): *ובואר עדה אומר יובל אוי בוד מהתר המה נשינאן*: גויאן וויימה ונאם בראדר או יובל אוי בוד מהתר המה גירא אן צנג וכוניא דומ' למען תפש את בית ישראל בלבם² תפשו חיים³ וצלה הניז אן בואר אומר תובל קיין סיל כונא יעני תין כונא המה אוסתאדי כונא מים גיאהן וכואהר תובל קין נעמה דומ' צרי ילמוש עיניו⁴ in the same way as *כהאב אלאצול ר' יונה בן גנאה* and *ר' דוד קמחי*. But it is evident that he did not see these two books, first, because the greatest part of the grammatical explanations are peculiar only to our author; for instance, speaking of the word *סלם* (Gen. xxviii. 12), he says *סלם אשחאקא סמל מים ולאם פס פיש* (Gen. xxviii. 12), that is, *סלם* is derived from *סמל* by a transposition of the *מ* and the *ל*. This idea is expressed by neither of the two above-mentioned grammarians. Speaking of the word *אזנינו*, our commentator says: *אזנינו און יבי אלף בסיאר נאיהא*: "the noun of this root is ear," and *א* is very often affixed to a word to indicate it as a noun." This explanation may be applied to *אזניך* (Deut. xxiii. 14) according to *קמחי*, but our author says *און* in general. Secondly, he is not always careful about his etymology, and very often makes comparisons between words of different roots, but which sound similarly. For instance, at the word *מספא* (Gen. xxiv. 25), he says, *דומ' דומ' האף תכפא צי עלף צייו הסת אנגאפתה שורני* "of the same root is

¹ For brevity sake I call the translation which I treat now A, that of Professor Guidi B, and that of Tavusi C.

² Ezek. xiv. 5.

³ 2 Kings x. 14.

⁴ Job xvi. 9.

the verb **תִּסְפֵּא**¹, since fodder is a thing which has been crushed." At the word **וַתַּעַר** (*ibid.*, 20) he quotes the word **לֹא נָגַן כְּרָדָן בְּאוֹסְמַיִן נוֹדִיכַסַּת** (*Exod. xiv. 27*), saying, "since to upset is the same idea as to pour." Thus the reading of such etymologies reminds us of those of the recent commentator **מְצוּרַת דּוֹר**, but apart from the etymology the translation itself is good, and it cannot be compared with the commentary just mentioned.

Prof. Guidi remarked justly that the translation of B is made upon the Targum of Onkelos. It may be said it is a version of the Targum, while this translation of A conforms more with the text, and like Rashi follows the Talmudic exegesis, quoting now and then passages from the Talmud. At the passage **מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם** (*Lev. xix. 32*) he expatiates very much, and quotes a long passage of the Talmud (*Kedushin, 32 b, 33 a*). The following two verses will particularly show the difference between these two translations, as the Targum corresponds in them very little to the Hebrew text²:—

Genesis iv. 7.

A.	B.
הָא נָה אַגְר נִיכִי כּוֹנֵי אִמּוֹרִידָה	הָא נָה אַגְר נִיךְ בְּאִשְׁד כְּרָדָרַר תּו
אִי וְאִגְר נָה נִיכִי כּוֹנֵי בְּרָגָאָה כְּטָא	אִמּוֹרִידָה אִיִּד בְּתו וְאִגְר נָה נִיךְ
נִאֲרָאן גְּרַפְתָּאֵר שׁוֹי וּבְתו מוֹחְתָאנִי	בְּאִשְׁד כְּרָדָרַר תּו בְּרוֹז דְּאוֹרִי כְּטָא
אִי וְתו מִסְלַטְט בְּאִשִּׁי בְּאִי	נִיגָה דְּאִשְׁתָּה כְּוָאֵד בְּמוֹכְאָפָאֵת
	כְּוָאִסְתָּן אִז ת אַגְר נָה בְּאִז גְּרָדִי אַגְר
	בְּאִז גְּרָדִי אִמּוֹרִיִּד אִיִּד בְּתו

Genesis vi. 3.

וְגוֹפֵת כּוֹדָאִי נָה תְּאִבֵּת שׁוֹר אִיִּד	וְגוֹפֵת כּוֹדָאִי נָה תְּאִבֵּת שׁוֹר אִיִּד
רוּחַ מִן דְּר מְרָדוּם בְּנְאוּיִד בְּסַבֵּב	דְּרָאָה בְּד אִין דְּר פִּישׁ מִן בְּנְאוּיִדָאן
אִנֵּן אִי גוֹשְׁתִּמְנֵד וּבְאִשְׁנֵד רוֹזְנָרָאן	בְּנָאָדָה אִנֵּן אִישָׁאן גוֹשְׁתִּמְנֵדָאן
אִי ק"ב סָאֵל	וְעַמְלָהָא אִישָׁאן בְּדָאן דְּרָאוּי דָּאָדָה
	אִיִּד בְּאִישָׁאן ק"ב סָאֵל אַגְר תְּשׁוּבָה
	כּוֹנֵנֵד

¹ Gen. xviii. 23. It is curious that he reads it with an א, while in reality it is with a ה.

² I did not think it necessary to give here the Hebrew text and the Targum.

Unfortunately the MS. is not complete: it begins with Gen. iii. 8; then from Gen. xxxi. 51 to the end, the whole of Exodus, the beginning of Leviticus to xi. 19, and Num. xvii. 4-xix. 4 are missing. Besides, a great many folios are misplaced, and the order of them would be as follows: 1-27, 45, 39-44, 32, 33, 31, 34-37, 30, 28, 52, 46-51, 53-73, 38, 29, 74-119, 121, 122, 120, 123, 124. The verso of folio 123 and the recto of folio 124 contain the conjugation of the Hebrew verb עשה and other grammatical observations. The writing, being very old, is in several places unreadable, and now and then characters are entirely effaced. The verso of folio 124 contains the following colophon, which might tell us precisely who was the translator if its text remained intact: נכתבה זו תורת משה איש הא' ע"ה בלשון פרסי על יד העני הנמאם והצעיר של כל ישראל יוסף בר משה נ"ע ונשלמה ביום מ[ע]לה¹ בשבת שהוא ארבעה ועשרים יום בחדש אדר שני שנת אלף ושש מאות ושלשים לשטרות ואם שגיתי בכתבי הוא ימחול עלי וימחה את כל הטאתי ויכתב עלי חירות מהם בזכות חכמ' ותלמידהם ויסלח לי ויקים עלי מק' רב' ונסלח לכל עדת בני וגו' צונאך דידם כו אסתאד אבי סעיד צון נבישתה בוד בר בשאט² ראסת ואו סכונהא מוש(ג)[כ]ל מזוכר (?) כו משרח כרדה בוד ובדומיא³ ואשתקא(ז)[ק] מחכם כרדה צונאך גומלה כ"ד ספרים רא אין אסתעדאד באשד מגר סכונהא כודר תורה דאכל ואו רוישאן (?) האי תצריף ונכתה כו בכאר שווד אמיכתה כרדה בוד "This Thora of Moses, the divine man (peace be with him) was written in Persian by the poor, dejected and inferior of all Israel, Joseph, son of Moses (may he rest in Paradise). It was terminated Friday, the 24th day of the second Adar, in the year 1630 of contracts = 5079 (15th March, 1319). If I made a mistake, He will forgive me, will efface all my sins, and will inscribe me as exempt from them for the sake of the sages and their disciples. He will pardon me, and will thus accomplish

¹ The second letter is effaced, but as it is a Friday I read מעלה "the day which introduces Saturday."

² It is probably for פשאט.

³ Is it the Hebrew רמיון or the Persian دیوم?

on me the verse: 'And it will be forgiven to the whole congregation of Israel,' &c. (Num. xv. 26). As I saw that the master, Abû Sa'îd, had written a straightforward explanation and explained the difficult words, accompanying them with examples and well-grounded etymologies, so all the twenty-four books Only the words which form the text and the grammatical explanations, and the words quoted, had been mingled together by him in order that the reader might be able to go on without stopping to look for the notes."

Thus it seems to me that Joseph b. Moses was only the copyist, and that the translator was Abû Sa'îd, who lived not later than the thirteenth century. Another fact that confirms my supposition is, that generally it is the copyist who writes his name and the date of the termination of the work. But Dr. W. Bacher's opinion is that Joseph b. Moses was the translator himself, and that Abû Sa'îd served him as a model. As Dr. W. Bacher is an incontestable authority in these matters I bow to his opinion. On the top of the colophon, we read the following words added by a later hand, with better preserved ink and more incorrect spelling: נכתבו שנת המשח אלפיים שיבעים ושמונה לבריית ויולם "Written in the year 5078¹ in the era of creation."

As to the transcription, چ is rendered by ذ, ج by ج, and ب by ذ. The כ serves for the خ as well as for the ك, thus סכונ = سخن. Generally, the transcription is not strictly correct, the ה sometimes takes the place of the ח, and the כ that of the כ.

I give a synoptical view of the three different Persian translations; I choose Gen. xxiv. 1-16, as the translation of these verses in A is not disturbed by commentary.

¹ It is a miscalculation; it ought to be 5079, for the preceding year was not a leap-year.

A.	B.	C ¹ .
<p>ואברהם פיר שוד ברסיד ברוחאראן וי' אפרין כרד אומר אברהם רא בתמה ציזי : וגופת אברהם בבנה אוי פיר כאנה אוי אן מסלם באשא בתמה אינן באוי בניה נון דסת תו פרוי ראן מן : וסונגד רהום תורא כאמר ה' כוראי אסמאן וכוראי זמין אינן נסתאני זן בפסר מן אז דוכתראן אן כעניני אינן מן נשינא רר מיאן אישאן : אילא בולאית מן במולוד נאי מן בריו ובסתאני זן בפסר מן ביצחק : גופת באוי אן בנה אנר נה מוראד כונד אן זן באמרן פס מן באין זמין אין הא באו גרדאנין באו גרדאנם אומר פוסר תורא באן זמין אינן בירון אמדי אואננא : וגופת באוי אברהם חושיאר בודה אי בתו תא נכאו גרדאני אומר פסר מרא באננא : ה' כוראי אסמאן אינן בראוניד מרא אז</p>	<p>ואברהם פיר שוד שוד ברוחאראן וכוראי אפרין כרד מר אברהם בתמה ציזי : וגופת אברהם בבנה אוי פיר שודה כאנה אוי מסלם ראנא בתמה אינן באוי בניה נון דסת תו זוראן מן : ופונגד דהם אבר תו באמר כוראי כוראי אסמאן וכוראי אן זמין אנני נה סתאני זן בפסר מן אז דוכתראן כענינא אינן מן נשינא רר מיאן אישאן : אלא בזמין מן ובמולוד נאי מן בי רויי ובי סתאני זן בפסר מן ביצחק : וגופת באוי אן בנה מגרי נה מוראד באשר אן זן באמרן פס מן באן זמין אין הא באו גרדאנין באו גרדאנם מר פוסר תו באן זמין אנני בירון אמדי אן אננא : וגופת באו אברהם חושיאר בודאי בתו תא נה באו גרדאני מר פוסר מן באננא : כוראי כאלק אסמאן אנני</p>	<p>ואברהם פיר אמר דר רווג אראן וכרא אפרין כרד מר אברהם דר המה : גפת אברהם בבנה או פיר לאנתי או אן מסלם דר המה אננה באו בנה אכנון דסת תו פרוי ראן מן : סונגד הם תרא רר כוראי אן אסמאן וכראי אן זמין אנני נסתאני זן בפסרי מן אז דוכתראן אן כעניני אננה מן נשינא דר מיאן או : כה בזמין מן ובמולוד נאי מן בריו ובסתאני זן בפסרי מן ביצחק : גפת באו אן בנה מוגר נמראד כנד אן זן ברפתן פס מן באן זמין אין הא באו גרדאנין באו גרדאנם מר פסרי תו באן זמין אננה בירון אמדי אז אננא : גפת באו אברהם חאור באש בתו תא נכאו גרדאני מר פסרי באננא : כוראי אן אסמאן אננה בסתאנר מרא אז לאנתי פודרי מן וזא</p>

¹ I transcribed it from the Polyglot Bible, ed. Walton, 1657.

A.

כאנראן פדר מן ואז זמין מולוד גאי מן
 ואנין סכונ גופת במן ואנין ופא בסת במן
 בנופתן בפרזינראן תו בדהם אומר אוין
 זמין אין אוי בפרזינראן מלאך אוי בפיש תו
 ובסתאני זין בפסר מן אז אננא: ואגר נה
 מורראד כונר אז זין באמדן פסתו וויליה
 באשיא סונגר מן אין כאצה אומר פסר
 מרא כה באז גרדאני באננא: ובהאר אז
 בדה אומר דסת אוי פרוד ראן אברהם
 בארכוראי אוי וסונגר כורר באוי אבר
 אין סכונ אין: ובסת אז בדה דה
 אשתוראן אז אשתוראן בארכוראי יאו
 וברפת והמה נעמת בארכוראי אוי דר
 דסת אוי ובר כאסת וברפת בארם נהרים
 בשהר נחור: ודר זאנו כשיר אן אשתוראן
 רא אז בירון כאן שחר בר צאה אן אב
 בוקת איבאר בוקת בירן אמדן אן אב
 כשאן: וענין גפת אי י"ז כודאי באר

B.

ראיאניד מרא אז כאנה פדר מן ואז זמין
 מולוד גאי מן אינן סכונ גופת במן אינן
 סונגר כורר במן בנופתן בנסל תו בידהם
 מר אז זמין אין אוי בפרסותד מלאך אוי
 דר פיש תו ובי סתאני זין בפוסר מן אז
 אננא: ואגר נה מורראד באשד אז זין
 באמדן פסתו ובאשי ביאז אז סונגר מן
 אין כאצה מר פוסר מן נה באז גרדאני
 באן גאי: ובהאר אז בדה מר דסת אז
 זיר ראן אברהם סייד אז סונגר כורר
 באז אבר אן סכונ אין: ובי ראיאניד אן
 בדה דה אשת וראן אז אשתוראן סייד
 אוי ובי רפת והמה נעמת סייד אוי דסת
 אוי בר כאסת ובי רפת בארם נהרים
 בשהר נחור: וביבאבאניד אן אשתוראן
 אז בירון בשהר אבאז צאה אב בוקת איבאר
 בוקת בירן אמדן אב כשאן: ואידן גפת
 יא כודאי נאלך סייד מן אברהם ועדה

C.

זמין מולוד גאי מן ואננא סכונ גפת במן
 ואננא סונגר כורר במן בנופתן בנסל תו
 בדהם מר אן זמין אין אז בפרסתד
 פרזינראני בפיש תו ובסתאני זין בפסרי מן
 אז אננא: ואגר נמראד כנר [אן זין]
 ברפתן פסתו אואר באשי אז סונגר מן
 אין כאצה מר פסרי מן נה באז גרדאני
 באננא: בנהאר אן בדה מר דסת אז
 פרוד ראן אברהם כודאני או סונגר כורר
 באז אבר אן סכונ אין: בסתאני אז בדה
 דה שתרעה אז שתרעה כודאני או ברפת
 והמה ניכרתי כודאני או דר דסת אז
 בר כאסת וברפת בארם נהרים בשהר
 נחור: זאנו כרר אן שחר הא אז בירון
 בשהר בצאה אן אב בוקת איואר בוקת
 בירון אמדן אב אן אב כשאן: גפת י"ז
 כודאי כודאני מן אברהם פראו רס אכנון
 בפיש מן אין רוז ובכונ פנעל בא כודאני

מן אברהם : אינך מן אסתידה אבר
 צ'שמתי אב ודכתראן מרדמאן אן שהר
 בירון איאן בכשירן אב : ובאשר אן ד'כתר
 אנצה גוים באן מיל דה אכנון סבוי תו
 וכיאונתנם וגויד ביאהתנן וניז שתרהאי
 תרא אב דהם אנרא נאמוד כרדי בבגדה
 תו כיצחק ודראן בראנס כה כרדי פ'צל
 בכדאונדי מן : בור אז פיש תמאם כרד
 בסכנ גפתן ואינך רבקה בירון איא אנצה
 בואייד בבתואל פסר מלכה זן נחור
 ברארר אברהם וסבוי אן אבר כתף אן :
 ואן ד'כתר ניכו דידאר בנאית כבר ומרד
 מראנסת אנרא פ'רוד שר באן צ'שמה
 פר כרד סבוי אן בר אמד :

זן נון דר פיש מן אמרוז אין ובי כון פ'צל
 אבאז סייד מן אברהם : אינך מן אסתא
 אבר צ'שמה אב וד'כתראן מרדמאן אן
 שהר בירון איא אן בכשירן אב : ובאשר
 אן כניוד אנן ביגוים באן מיייל כון נון
 סבורת וביתננם ובי גויד ביתנן ואנוז
 אשתוראן תו אב דהם אנרא אריאני
 דאשתי בבגדה תו כיצחק ובאן בשנאנסם
 כי כרדי פ'צל אבאז סייד מן : ובור אוי
 אנוז נה תמאם כרד בסכנן גפתן ואינך
 רבקה בירון אמד אנצי זארה אמד
 בבתואל פוסר מלכה זן נחור ברארר
 אברהם וסבור אן אבר ד'ש או : ואן
 כניין ניכו דידאר בנאית דושכיה מרד
 נה כלות סאכת אנרא ופ'רוד שר באן
 צ'שמה ופר כרד סבור אן ובר אמד :

כודאי מן אברהם פראז רסאן בפיש מן
 אמרוז ובכון פ'צל אבאז בארכודאי מן
 אברהם : אינך מן אסת אבר צ'שמה אז
 אב וד'כתראן מרדמאן אין שהר בירון
 איאאן בכשירן אב : ובאשר אן כניוד
 אנן גוים באן בצ'ספאן נון סבויתו תא בי
 אחתנם וגויד ביאהתנן והניז אשתוראן תורא
 אב דהם אנרא נאמוד כרדה באשי בבגדה
 תו כיצחק ובאן בשנאנסם כוכרדי פ'צל
 אבאז באר כודאי מן : ובור אוי אז פיש
 כו תמאם כרד בסכנן גפתן ואינך רבקה
 בירון איא אנן זארה אמד בבתואל פסר
 מלכה זן נחור ברארר אברהם וסבוי אן
 בר כתף אז : ואן כניוד ניכו דידאר
 בנאית אשיזה ומרד נשנאכת אן רא
 ופ'רוד שור באן צ'שמה ופור כרד סבוי אז
 ובר אמד :

Here we see that the Hebrew אה is rendered in A by אומר, and in B and C by מר; the Hebrew ארון is in A בארכורא, while in B it is סייד, and in C כוראונר. And as C is incontestably posterior to A, one might infer that B is also posterior to the same. But אה=אהרון is only found in B, כר is rendered in B by סבור, while in A and C it is שחה, שחה is in B תנג, while in A and C אהנג, so we may think that perhaps these differences are more due to local dialects than to age. We see no other difference either of vocabulary or of style between A and B: both use נון, abridged from אכנון "now"; both use the older forms of אבר instead of בר "upon"; אבא instead of אבא, or simply בא "with." So that it is difficult to determine which of the two is the older.

Being in the Bible department, I will not leave it before mentioning the not less interesting MS. Or. 4742, Bible stories in verse, by Mulla Shâhîn, in folio, 349 leaves. Properly speaking, this MS. is the Pentateuch versified, but only the historical and epical part of it. The poet omitted entirely Leviticus and a part of Numbers, but the portions which he did versify he treated in full. It is not all like the שירי תפארת of N. H. Wessely, because this work is only an abridgment of the Pentateuch, while that of Mulla Shâhîn is, on the contrary, a developed versification, and one may see that the poet omitted not a single verse of the text which entered into his poetry. As it is rather an epical poem, the author naturally embellished his work with a great many legends, some of which are found scattered in the rabbinical literature, but most of them, taken from Moslem narrators, are specially current in Persia, a country of such rich imagination. Several legends are found in the ספר הישר, but it is certain that our poet did not know of that book, for he omits several legends related in it. From a poem dedicated to the king, Abû Sa'îd, we are able to establish the date of the poet. For as this king, the great-grandson of Timur-Leng, was killed in the year 1468, Mulla Shâhîn flourished towards

the middle of the fifteenth century. I shall now give a brief description of its contents. This MS. contains, as I just said, 349 folios, of which the first two written only on the recto have been added by the owner of the MS. On the first there are some notes, underneath which there is the following: אין שאהין אז מאל רפאל בן א' משיח הי'ו נאם דאר "This Shâhîn is the property of Raphael, son of Mashiah." On the second folio there are some essays in Hebrew and Persian versification. The poems of Shâhîn begin on folio 3^a: first a poem on the unity of God, then on God's speaking to Moses. Fol. 4^b, a poem, מלמאן בהאדיר, דר מדה סלמאן בהאדיר, "in praise of the hero, king Abû Sa'îd." It seems that there is a lacuna after fol. 4, because the catchword does not correspond with the first word on the next folio. The description of the creation during the six days occupies several folios, then he consecrates a long poem to the angel Azazel¹. It is said in that poem that Azazel was one of the greatest angels who dwelt in heaven, and who taught science to the other angels. Then when Adam was created, and all the angels prostrated themselves before him according to God's command, Azazel did not bow. A long discussion follows after it between God and the angel.

Shâhîn follows the order of the פרישות, and places the legends in consecutive order. There are several poems on Abraham, how he became aware of the existence of the true God, how he broke his father's idols, how he was thrown into the furnace and was saved by Gabriel; the legends of Abraham persuading Aner, Escol, and Mamre to accept the practice of circumcision, and all the legends known about Abraham's sacrifice. At the end of פרישת וישלח, after the death of Isaac, the poet speaks of Job. He gives the story of his ruin, as it is told in the first two chapters of Job; then follows a discussion between Job and his wife, who is Dina, Jacob's daughter; then how he recovered his

¹ This angel, which is mentioned in the rabbinical folklore under the name of עזאל, plays a preponderant part in Islamic legends, under the name of Iblis (διάβολος).

former state. The poems on Job occupy fols. 99^b-102^b. In *פרשת וישב* the poet speaks at some length about Joseph and Zúlaikha, for which he had ample material in Persian authors¹. He tells besides, in two short poems that, when Jacob was on his way to Egypt, Zúlaikha came to meet him, that she told him her passionate love for Joseph, that she could not live without him, and that through Jacob's prayer she became young again, and that Jacob married her to Joseph². I give the two poems, with an English translation, at the end of this article. There is a long poem on the legend of *בן דן הושיב* throwing a stone into the Nile which destroyed Pithom and Raamses. A poem on a legend which figures also in the *ספר הישר*: at the burial of Jacob, Esau sought to enter into the cavern, and was killed by Hūsim, son of Dan.

The poet begins the book of Exodus also with a preface and an introductory poem. He describes at length the birth of Moses, and how he had been thrown by his mother into a burning furnace in order to conceal him from the search of Pharaoh's spies³. Then several legends about Moses when he was a shepherd; amongst others that he killed a wolf and a lion. I give the poem on the former legend at the end of this article.

The legends in the book of Numbers worthy of remark are about the wars between Eldad and *מערה*⁴, between Eleazar and *בוהר*⁵, and between Joshua and Sihon.

¹ As Joseph and Zúlaikha were spoken of in the Koran, several Persian poets, amongst whom were Firdūsi (died 1050) and Jami (died 1492), sang them in their poems, embellishing their *divans* with legends which took rise in Persia.

² The same thing is found in the Moslem legends narrated by Ibn Abbas, but in a different way. According to Ibn Abbas, it is the angel Gabriel who made her beautiful again by touching her with the stick. Firdūsi also speaks of her marrying Joseph.

³ It has a certain connexion with the Hebrew legend of Moses taking the burning coal into his mouth. Babai, the Hebrew-Persian poet of the eighteenth century, speaks of the same legend.

⁴ Probably *מעבר* (معبر), a mythical king of Persia.

⁵ It is probably a misspelling of *קודיאר* (قوديار), a mythical king of Persia.

All these poems are of the kind of *mesnevi*¹ with the metre *hazaj mahzûf*, that is to say, every hemistich is composed of three feet, of which the third has one syllable less than the first two (—|—|—||).

On fol. 348^b there is the following colophon of the copyist: תמאם שד אין כתאב שאהין ברסת חקיר ופקיר החכם השלם מ' אמינא ע"ה דר רזו ז שבת כ"ה במאה סיון שנת התסב ליצירה אלאהי אמיר וארם כה מבארך באשנד בר כאנדהנאן אין כתאב ובר נויסנדה "This book of Shâhîn was terminated by the hand of the despised, the poor, the learned Mulla Amîna (peace be with him), Tuesday, the 25th of the month of Siwan, 5462 of creation (June 19, 1702), O Lord, I hope that both the readers and the copyist of this book will be blessed. Amen."

As to the transcription, the copyist rendered the Persian ت by ת or ט; ج and چ by ג; ذ by ז; ض by ז or ז (more often by the latter); غ by ג, and sometimes by ק; ف by פ. In general the transcription is not carefully made, sometimes he used the ב instead of the ו, the ז instead of the ט, and the ג instead of the ק; thus we meet with עברתי for עורתי, נוישתה for נבישתה, מוצאי for מוסאי, עשך for עשק. It is possible that the original was written in Persian characters. I am inclined to think so by the following facts: first, very often a word is separated into two after-letters which are not connected with the following one. That may be a mere coincidence, but the mistake is repeated very often in the same way. Thus פראר is sometimes divided into פר יאר, because in Persian characters it is written فراد. נא זיני is separated into נא זיני, in Persian characters نازيني, and many other words. It is true that these words have a certain meaning though thus separated, and the copyist not understanding the real meaning of the word mistook it for two. But there is never a separation after a letter which is connected with the following

¹ It is a kind of poem in which the two hemistichs of every verse rhyme together.

גרא דווראן בכרדה פאי מאלת
 זמאני גוש כון אחואל נאכר¹
 כה אנדר עשק יוסף גשתה זארם
 בחוסן כיש דאיים מי פזודם
 גה מן דל בר נבוד אנדר זמאנה
 רוכם או גול לבאנם או שכר בוד
 נכוסבידי שבי כלק או כילאם
 בחוסן כיש בודם מסת שיידא
 מרא כרד או בכאם כצם דושמן
 בסוואניד נאנה גון גראנם
 דלם רא מעדן דרד בלא כרד
 גה ובי גה זמנגאן אשך בארם
 מכאני מעדן דרדסת גאנם
 בפירי הם זעיף ובי קרארם
 בבין דר רוי זרדם זאן נשאני
 תויי אמרוז דר גיתי יגאנה
 ביוסף אינגנין בר וא נמאנד
 ברי יוסף מדאר² און תאזיאנה
 זלייכא גרדיד או פרמאן דאוור
 סר און תאזיאנה זאה או סוכת
 בחק נאליד יך דם און מוכרם
 כודאיי בחר כאן וכוה ודריא
 בחק כבר . . . בי זואלת
 זריף ונאזיך זונגין מויי
 רוכש באשד כליד גנג ואקבאל
 סוי אב חיאת אנגנין בוד
 דלי אורא כונם או קוצה⁴ כאל
 קבול אומד דעאי פיר כנעאן
 גול אנדאמי זריפי מה גביני
 תו פנדארי מגר חורי גנאן שוד
 טלב פרמוד יוסף רא יגאנה

בעוורת גופת בר גו גיסת חאלת
 ברו עורת בגופת אי פתח רא דר
 זלייכא גופת צבורי אשך בארם
 10 בכובי דר גהאן המתא נבודם
 גמאל מן בכובי בוד יגאנה
 רוך מן רשך כורשיד וקמר בוד
 בריום פתנה בודי כלק עאלם
 זכוד בא כס נבודם היג פרוא
 15 קצא נאנה כמין בגשוד ברמן
 נהאד או זווק ועיישי דר דמאנם
 מרא דר עשק יוסף מובתלא כרד
 כה סי סאלסת תא דר עשק זארם
 זעיף חרד² וזאר ונאתואנם
 20 גואני רפת ואכנון פיר וזארם
 נמירד אתש עשקם זמאני
 בפריאדם רם אי פכרי זמאנה
 אגר נה דאד מן דאוור סתאנד
 בחק גדת אי פיר יגאנה
 25 בנודש תאזיאנה דאשת מהתר
 בכרד אחי זבאנש אתש אפרוכת
 דלי יעקוב בר וויי סוכת מוחכם
 בגופת אי צאניעי נוה גרך אעלא
 30 בחק חורמת גאה ונלאלת
 זלייכא רא בגרדאן מאה רוי
 כה כאשד חד עומרש גארדה סאל
 שווד בכרי גנאן כזפיש אין בוד
 דהם אורא ביוסף מן חלאלי
 הם אנדר לחצה או פרמאן צובחאן⁵
 35 זלייכא גשת נאנה נאזוני
 זפירי או דעא נאנה גואן שוד
 אבא כוד בורד אורא סוי כאנה

fol. 151^a

¹ چاکر. ² The text bears ורוד. ³ The MS. has בדאר.
⁴ غصه. ⁵ For שובחאן.

II.

נכאח בכתן יעקוב אבינו יוסף וזלייכא רא

פדר גרדיד אז וצל פסר שאד
 כה אז פירי דיגר באר גשת ורנא
 אבר כובאן דיגר באר שאה גרדיד
 ענאיית כרדה בא בינארה דר כאר
 בכובי ניסת דר עאלם נטירש
 בסא סכתי כה אז עשקת כשידסת
 בגיתי דרדיגר ארוז נדארד
 זלייכא רא חלאל כישתן כון
 נמוד אנדר זמאן פיר כירדמנד
 בשוד חייראן דראן רוכצאר זיבא
 כה דר כובי נבודש היג זשתי
 בדאם עשך¹ או נאגה דר אופתאר
 זמהר או דרון זיר וזבר שוד
 המאן גא פיר כנעאן גשת קאצי
 בהם דל שאד גשתנד און דו מחבוב
 בזווק כורמי באהם נשסתנד
 כרימי בא כרם מעבוד קפאר²
 ברי מחבוב אורא מהרבאן כרד
 המי כרדנד בא הם זנדגאני
 חקיקת ריש בי מרהם נמאנד
 רחים וראחם והם בי ניאוסת

בשוד יוסף ברי יעקוב גון באד
 ביוסף גופת אחואל זלייכא
 גמאלש רשך ומהר מאה גרדיד
 דעאי מן קבול אומד גהאן דאר
 5 סעאדת גשת נאגה דסת גירש
 בסא זהרי כה אז מהרת גשידסת
 עזיו מצר מורד ואו שו נדארד
 תו אורא דר נכאח אורר בזן כון
 בגופת אין זלייכא רא בפרזנד
 10 גו יוסף דיד רוכצאר זלייכא
 נגארי בוד גון חור בהשתי
 גה יוסף דיד אורא דל בדו דאר
 קצאי אסמאני כארגר שוד
 בעקד מאה יוסף גשת ראצי
 15 זלייכא רא ביוסף דאר יעקוב
 בר אסודנד ואו הגראן ברסתנד
 כרם הא בא זלייכא כרד גבאר
 זפירי באז אורא נוו גואן כרד
 בזווק כורמי וכאם ראני
 20 איא שאהין כסי דרגם נמאנד
 כודאיי מא כודאיי כאר סאזסת

fol. 151^b

III.

Mr. E. Adler has also a copy of this MS., but it is not complete. I was able to collate with his MS. only the third poem. As the folios of Mr. Adler's MS. were not yet numbered I could not indicate the folio of this poem.

¹ For עשך.

² غفار.

כושתן כלים אלאה גורגרא דר צחרא

fol. 187^b

דיגר באר גוספנדאן גומלה אז ראה
 גה דיד אן כוב [ו]כורם בוסתאן רא
 בודש אב והואי כורם וכוש
 הזארען גונה גול הר גא שכופתה
 5 בריו סבזה הא קלטאן שודה אב
 כלים און גוספנדאן רא המי ראנד
 יכי אז יך כובתר בוד אן גרה גאה
 טואפי גרד כוה ודשת מי כרד
 שבי נאגה פראזי כוה דידש
 10 שתאבאן ראה בגרפתנד דר פיש
 בדיד אז כוה שאן דונבאל סרוור
 בדיד אז נאגהאן דרנדה גורגי
 קנם הא גון בדיד און גורג ברדשת
 בדל גופתא מרא אמרוו עידסת
 15 פרו גסת אז כמר כנדאן דלשאד
 זנאגה בר נבי גשמש דר אופתאד
 גה מוסא רא בדיד אן גורג כון כאר
 כלימא סרורא בא מן כרם כון
 נבי גופתש כאי גורגי סתם גאר
 20 נדאני בין סראסר גוספנדאן
 אזין רה כה אומדי⁸ זוד ואגרד
 בגופתש גורג איא פייגמברי פאך
 אגר בדהי ואגר נדהי סתאנם
 גה גופת און דר רבודש גוספנדי
 25 נבי גון דידש און גוסתי זחיילאן

fol. 188^a

כראמאן רפת ובורדש תא גרה גאה
 מלב מי כרד אונגא דוסתאן רא
 מקאמי המגה גנת גאי¹ דל כש
 בזיר הר גולי נקשי נהופתה
 זחר גאנב רואן אז חוכם² והאב
 בהר גא רוזה³ רוואן³ המי כאנד
 זבוויש מורדה רא דל מי שוד אנאה
 בהר סו בא גנם הא גשת מי כרד
 גזאל ומיש גנדי דר רמידש
 בדשת אנדר המי רפתנד בי כיש
 פרו קלטיד סנגי הול⁴ מנכר
 בר אומד בר כמר שוכי סתורגי
 בוצל גוספנדאן שאדמאן גשת
 כה דשת אז גוספנדאן בס⁵ מוידסת
 בסוי גוספנדאן רוי בנהאד⁶
 זהייבת בר דלש אדר דר אופתאד.
 סלאמי כרד וגופת אי שיר גבאר
 אזין גא בכש מן גיזי בדר כון
 גראי אינגנין שורידה דר כאר
 אמאנת מי גראנם⁷ כאם נאדאן
 אמאנת רא כיאנת גון תואן כרד
 נבאשד גורג גון מן מסת גאלאך⁹
 שכארי אין גנין בר גא נמאנם
 רואן שוד סוי צחרא גאם גנדי
 11 רואן שוד דר ברש¹⁰ גון תיר פראן¹¹

¹ Ad. וול.

² Ad. צונע.

³ Ad. רופה' רפואן; the transcription in both MSS. is only phonetical =
 روضة رضوان.

⁴ Ad. סנגי, but the metre is not good.

⁵ Ad. בר.

⁶ Ad. גוספנדאן רפה צון באר.

⁷ Ad. מי קנד אי כאם.

⁸ Ad. כאמדי רוי זוד.

⁹ Ad. מן גוסת וגלאך.

¹⁰ Ad. דר פיש.

¹¹ Ad. צון תיר בראן.

גרפת און נאנור בר הם דרידש²
 בסוי גלה אומד כורם ושאר³
 בורידש תאב דאד אן סרו פיאט⁴
 בחלק גורג דין⁶ בר בסת מוחכם
 סזאי⁸ או בדאד און שיר אכרם⁹
 כה בוד אז ננג גורג או נסתה ביראן¹⁰
 ברו גופת אי זמאדר נו רסידה
 זנו באו¹¹ נאן בדאדת אשנאי
 רהא כרדש מיאני נם גוסאראן
 בר אב וסבוה בנמודנד¹² דנדאן
 שודנד בנשאד שאן אז יך דגר שסת
 בכרד ובורד שאן בר סוי לאנה
 כלים אלאה רא גרדירה מהגור¹³
 רסידש בא קנם האי פראואן
 זנוו בר ויי סתאישי כרדש אגזא
 דעאי שיר חק כרדי דמאדם
 ברון אומד כלים און שיר גבאר

גה ברזי אזי¹ קפא אנדר רסידש
 סלאמת גוספנד אז גורג בסתאד
 סראכר פשם האישי רא במקראו
 אזאן בנדי קוי⁵ תאביד דר דם
 30 גה דודאנש בחלק אויכת דר דם⁷
 סתאדה גוספנד אז דור לרזאן
 נבי אומד בבוסידש דו רידה
 זנגני מרגי חק דאדת רהאי
 בבורדש אונגהי בר סוי יאראן
 35 דמי בר סבוה גרדידנד כנדאן
 גנם הא גון זאב וסבוה סר מסת
 נבי אונגאה גנם הארא רואנה
 עצא דר כף שועייב אוסתאדה אז דור
 כה אז נאנה כלים אלאה כראמאן
 40 שועייב אז וצל מוסא שאד שוד באז
 דל ונאן זובאנש הר סה בא הם
 גה שב בוגזשת ורוז אומד ברידאר

TRANSLATION.

I.

ZÛLAIKHA CAME TO MEET THE PATRIARCH JACOB ;
SHE TOLD HIM HER GRIEF.

Jacob, his head raised up high, was filled with gladness; he went on rapidly, following the traces of fortune.

On the road he perceived a despondent woman, who had been ruined by the hand of misfortune.

¹ Ad. אנדר קפא.

² Ad. גרפאש גורג וואו הם בר דרידש.

³ Ad. גנאן רירש סלאמת גשת רל שאד.

⁴ Ad. אפראו.

⁵ Ad. אומאן רוסתי פרו.

⁶ Ad. זש.

⁷ Ad. בר דאר.

⁸ Ad. גזאי.

⁹ Ad. אן כוב כרדאר.

¹⁰ Ad. נסתה ארוואן.

¹¹ Ad. בא.

¹² Ad. וסבוה זש בנמורה.

¹³ Ad. זין דיר בא נור.

Tearful, weak-sighted and mad with grief, she sat there ;
she bent forward her head to pray.

Sad, feeble, weeping and with tired eyelashes ; her
blood had left her face.

5 She said to Jacob : " For God's sake, stop for a moment
thy chariot.

Thou must know my hidden secrets, I must tell thee my
incurable sickness."

He said to the woman ; " Tell me thy circumstances ;
why has time afflicted thee ? "

The woman said to him : " Open for a moment thy ear
to listen to thy servant's affairs."

Zûlaikha continued : " I am suffering and shedding tears
for my plaint is my love for Joseph.

10 There was no equal to me in beauty, I was always
increasing in elegance.

My beauty was incomparable, a heart-ravishing-one like
me existed not at that time.

My face was envied by the sun and moon, my cheeks
were of rose, my lips of sugar.

In my face there was seduction for the creatures of the
world ; men could not sleep by night because of my
image.

I gave myself to no man, I was drunk and insane with
my own beauty.

15 Suddenly fate laid a snare for me, it threw me into a
violent and hostile passion.

It inspired in my brain taste and life, all at once it
kindled me like a lamp.

It made me love-sick for Joseph ; it made my heart
a store ¹ of painful sickness.

For thirty years I have been afflicted with love, well-
timed or ill-timed, my eyelashes melt with tears.

I am feeble, pallid, afflicted and helpless, my soul is
a well ² of sickness.

¹ Lit., a mine.

² Lit., a mine.

20 Youth hath gone and now I am old, wretched and decrepit ; I am also feeble and wavering.

The fire of my love does not expire for a moment, see its traces on my pale face.

Listen to my cry for help, O glory of these days ! thou art to-day unequalled in the world.

If not, God will avenge me, such a burden will not keep back from Joseph.

By the right of thy grandfather, O rare old man ! bring not that scourge upon Joseph."

25 There was near him a greater scourge, that was Zûlaikha, by the order of the Eternal.

She sighed, her words¹ kindled a fire, the head of that scourge² was set on fire by her sighs.

Jacob's heart was heated³ much for her sake and at once the honoured man brought his complaints before God.

Saying : " O maker of the nine elevated spheres, Lord of seas, mountains and rivers !

30 By thy awe and majesty, by thy greatness and eternity, Bestow upon Zûlaikha a face, like the moon, elegant and beautiful, and black hair.

That she may look as a fourteen years old maiden, that her face may be the key of treasure and happiness.

Let her become a virgin as she was before ; let the splendour of the water of her life be as it was before.

I will give her to Joseph as his legal wife, I will deliver her heart from sorrow."

At once in a twinkling of the eye, by the order of the Lord, the prayer of the old man of Canaan was favourably received.

35 Zûlaikha became suddenly a beautiful virgin, her limbs were like roses, her forehead like a graceful moon.

From an old woman she became through the prayer young again ; thou wouldst think her a Houri from Paradise.

¹ Lit., her tongue.

² That is to say, that of Zûlaikha.

³ Lit., burned intensely.

He took her along with him to the house and the incomparable man sent for Joseph.

II.

OUR FATHER JACOB MARRIED ZÛLAIKHA TO JOSEPH.

Joseph sped towards Jacob like a wind, and the father became glad of meeting his son.

He told Joseph Zûlaikha's circumstances, that from an old woman she became a young maiden again.

That her beauty became the envy of the sun and moon ; that she became again the queen of the fair ones.

"The master of the universe listened to my prayer, he aided the helpless one in a difficult affair.

5 Fortune assisted her at once ; there is not in the whole world one equal to her in beauty.

Much poison has she tasted because of her love for thee ; much hardship has she supported because of her passion for thee.

The Governor of Egypt has died, so that she has no husband ; besides she has no other desire in the world.

Marry her, make of her thy wife, make of Zûlaikha thy legal wife."

The wise old man said this and at the same time showed Zûlaikha to his son.

10 When Joseph saw Zûlaikha's face he was amazed at its beauty.

It was a fair maiden like a Houri from Paradise, for there was no defect in her beauty.

After Joseph had seen her, he gave her away his heart ; he suddenly fell into love's snare.

Heavenly fate did its work ; he was upset out of love for her.

Joseph consented to unite in wedlock with that moon ; the old man of Canaan was the judge in that place.

15 Jacob gave Zûlaikha to Joseph ; those two lovers were happy together.

They rested, free from the anguish of separation; they lived together enjoying happiness.

The Almighty God was generous to Zûlaikha; the merciful God is generous to the noble.

From an old woman he made her young again; the Generous made her for her beloved one.

They passed together their life in enjoyment of delight and in the fulfilment of their wishes.

20 Oh, Shâhîn! nobody does always remain in sorrow; in truth, a wound does not always be without a plaster.

Our Lord is a skilful artisan; he is merciful, merciful, and applies to nobody for help.

III.

THE INTERLOCUTOR¹ OF GOD KILLED A WOLF IN THE DESERT.

For a second time the flock of sheep went joyfully its way; he² drove it towards a pasture.

As soon as he saw that beautiful and delicious meadow, he invited there his friends³.

The water and air of that place were nice and delightful, a station like Paradise, a heart-attracting place⁴.

Roses of a thousand different colours flourished everywhere, a painting was hidden under every rose.

5 Streams of water rolled on the verdant surface; they flowed on every side by the order⁵ of God.

Moses drove there the sheep, for, at every place, a Paradise invited him.

In that pasture, one spot was lovelier than the other, the heart of the dead was conscious of its perfume.

He went round the mountain⁶ and plain, on every side he walked with the flock.

¹ That is the epithet which the Moslems give to Moses.

² That is to say, Moses.

³ That is to say, the sheep.

⁴ Ad., beautiful and heart-attracting.

⁵ Ad., by the work of God.

⁶ That is, Mount Horeb.

One night¹, he happened to look at the summit of the mountain, whence some gazelles and sheep were fleeing.
 10 They hastily ran forwards, and, mad with fear, went down into the plain.

The sublime man saw that some terrible creature rolled down from the mountain a stone after them.

Suddenly he perceived a rapacious wolf, an impertinent and impudent animal, walking on the summit.

Who, seeing the flock of sheep down in the desert, was very glad to join them.

The wolf said within himself: I will certainly have a festival to-day, for there are so many sheep in the desert.

15 He sprang down from the height, smiling and contented, and bent his steps² towards the sheep.

The animal's eye, suddenly, fell on the prophet and his heart was set on fire out of awe.

When the blood-thirsty wolf saw the prophet, he saluted him and said: "O God's lion³!

God's interlocutor, noble chief! be generous to me, give me some present [that I may carry away] from this place."

The prophet said to him: "O cruel wolf! why art thou in such a passion about it?

20 Knowest thou not that all the sheep must graze in security, thou stubborn, ignorant creature?

Go back there whence thou hast come; how can treason be done to pledged security?"

The wolf said to him: "O prophet of the Pure Being! is not a wolf like me a furious cut-throat⁴?

¹ This word is not quite intelligible.

² Lit., he put his face in the direction of the sheep. Ad., he went like the wind towards the sheep.

³ An expression borrowed from Islam: Ali, the prophet's son-in-law, is called *shiri khudâ*, "God's lion," while the prophet himself is *shiri al-bashar*, "men's lion."

⁴ Ad., audacious cut-throat.

Whether thou givest or thou givest not, I will take.

I will not remain in this place a hunter of this kind¹."

Having said that, he seized a lamb and walked off a few steps towards the desert.

²⁵ The prophet, seeing the animal's audacity, went at him like a feathered arrow².

He came behind him like a torrent³, he seized the criminal and tore him in an instant.

He delivered the lamb from the wolf and returned glad and rejoicing to the flock⁴.

The generous cypress⁵ cut with scissors all the curled wool of the lamb.

He instantly twisted it into a strong rope which he tied solidly round the vile wolf's neck.

³⁰ When, having in an instant hung the robber by the neck⁶, the lion of God⁷ thus inflicted on him condign punishment.

The lamb stood far off, trembling, for it had come out⁸ from the wolf's claws.

The prophet came and kissed both its eyes, saying:
"O thou who hast come out again from thy mother's womb⁹!

God hath delivered thee from death's claws, he hath given thee once more a soul as a companion."

Then he carried it towards its friends, then he let it down in the midst of its companions¹⁰.

³⁵ They walked for a while on the green, smiling, they showed their teeth on the water and green grass.

¹ That means, disappointed like that.

² Ad., like a cutting sword.

³ Ad., like a lightning.

⁴ Ad., seeing the safety of the lamb, he was filled with joy.

⁵ Ad., the tall cypress, both epithets refer to Moses.

⁶ Ad., having hung the robber by the neck on the gallows.

⁷ Ad., the one who acts well.

⁸ Ad., it had been freed.

⁹ It means that the lamb was like one born a second time.

¹⁰ Lit., those who dissipate sorrow.

When the sheep were satiated¹ with water and green
and thus untied one another's girdle²,

The prophet made them march and drove them towards
the house.

Shûtaib³, the staff in his hand, stood far off,—he had
missed the interlocutor of God⁴.

When, behold! Moses came up to him in a stately
bearing, bringing a multitude of sheep.

40 Shûtaib became glad again on account of Moses' arrival,
he began anew to praise him,

His heart, soul, and tongue, all three together blessed
every now and then the lion of God.

After the night has passed and the day appeared to the
eyes of men, Moses, the lion of God, went out.

M. SELIGSOHN.

¹ Lit., drunk with water and green.

² That means, they were at their ease.

³ That is the name which the Moslems give to Jethro.

⁴ Ad., when he saw Moses [arriving] with a light.

(To be continued.)